

Asia: VN/20605/2025

**Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta (kohdennettu alijäämän kattamista koskevan määräajan jatkaminen)**

**Lausunnonantajan lausunto**

**Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään**

Investointisuunnitelma

Nykyssäädösten mukaan alueen investointisuunnitelmat tulee toimittaa edellisen vuoden loppuun mennessä. Tällöin esimerkiksi vuotta 2026 koskevat suunnitelmat tuli toimittaa vuoden 2024 loppuun mennessä. Valtiovarainministeriö laskee seuraavaa vuotta koskevat lainanottovaltuudet keväisin. Alueet eivät siis vuodenvaihteessa, suunnitelmiaan toimittaessaan, ole vielä tienneet investointien määrää rajoittavaa raharaamiansa (lainanottovaltuus). Toisaalta ministeriöllä vastaavasti ei myöskään ole ollut mahdollisuutta ottaa suunnitelman hyväksymiseen kantaa, koska alueen investointeihin kohdennettavissa oleva rahoitus ei ole ollut tiedossa. Investointisuunnitelman toimittamista koskeva aikataulun muutos on näin ollen perusteltu.

Alijäämän kattamista koskevan määräajan jatkaminen

Ehdotetulla muutoksen pyrkimyksenä on tukea toimintaa ja taloutta merkittävästi uudistamaan ryhtyneiden hyvinvointialueiden mahdollisuutta kattaa alijäämänsä harkinnanvaraisen määräajan jatkamisen puitteissa. Edellytyksenä on, että uutta alijäämää ei syntyisi vuonna 2025, alijäämä olisi katettavissa uudessa määräajassa ja että on olemassa aluevaltuuston hyväksymä toimeenpantavissa oleva suunnitelma yksilöidyistä toimenpiteistä alijäämän kattamiseksi. Hyvinvointialueiden talouden kehitys on hyvin eriytynyt. Lähes puolet, eli kymmenen aluetta ennakoii alijäämäistä tulosta vuodelle 2025. Alijäämän kattamisajan pidentäminen on välttämätöntä huomioiden toteutunut talouskehitys.

Sosiaali- ja terveysministeriö kiinnittää huomiota siihen, että alijäämän kattamisajan pidentämistä koskevan hakemuksen määräajan ollessa elokuun loppu 2026, voi syntyä tarpeetonta viivettä toimenpiteiden suunnittelussa ja toimeenpanossa. Vuoden 2025 tulos, vaikkakin vahvistamaton, on kuitenkin tiedossa jo alkuvuodesta 2026.

Sosiaali- ja terveysministeriö näkee hyvänä, että sääntely kohdentuisi niille hyvinvointialueille, jotka ovat määrätietoisesti toteuttaneet toimia taloutensa tasapainottamiseksi. Sosiaali- ja terveysministeriön arvion mukaan yksittäisen tilivuoden 2025 tuloksen tarkastelun sijasta saattaisi olla hedelmällisempää tarkastella talouden tasapainottamisen pidemmän aikavälin suuntaa ja toimenpiteitä yksittäisen tilivuoden yli/alijäämän sijasta. Tavoitehan on, että alueet omilla pitkäjänteisillä palvelujen kehittämiseen liittyvillä toimillaan saavat kestävästi tervehdytettyä tilanteensa. Ehdotuksessa vähäinenkin vuonna 2025 syntyvä alijäämä ulossulkevana ehtona saattaisi tarpeettomasti estää sellaisen alueen sääntelyyn pääsyä, joka muilta osin on aikaansaanut positiivisen käänteen palveluissa ja kustannusten hillinnässä.

Niemi Veli-Mikko  
Sosiaali- ja terveysministeriö

Lind Jussi  
Sosiaali- ja terveysministeriö - OHO/OHJA